СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 205. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 3-го ВЕРЕСНЯ 1949. No. 205. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, SEPTEMBER 3, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки П'ЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen {4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

ТРУМАН НАДІЄТЬСЯ ЗДАЧІ В ХОЛОДНІЙ ВІЙНІ

Вашингтон, 1 вересня. — З нагоди десятиріччя вибуху другої світової війни президент Труман висловив вдовілля, що раз покінчилася стріляна війна, одначе він стурбований тим, що після неї почалася війна нервів між Сходом і Заходом, яка вже триває 3-4 роки. Ці слова сказав Труман підчас пресової конференції. Опісля у відповідь на запит одного журналіста він додав, що треба надіятися, що й війна нервів покінчиться здачею так, як покінчилася стріляна війна і що тоді настане мир у світі. Саме для справи миру працював він від початку свого урядування, сказав президент. Коли його спиталися, що він розумі під здачею в війні нервів, Труман пояснив ,що він надіється радше загоди з Москвою ніж здачі на якихсь умовах. Коли це станеться, тоді Обєднані Держави почнуть функціонувати правильно і запанує мир на цілі генерації.

ВЕТЕРАН ДРУГОЇ ВІЙНИ КОНМАНДАНТОМ ЛЕҐІОНУ

Филаделфія. — Красвим комендантом Американського Леґіону став 40-літній Джордж Н. Крейг з місцевости Бразил у стейті Індіяна. Він служив у другій світовій війні як заступник полковника при 80 полку Третьої Дивізії Інфантерії. Його противником при виборі був теж ветеран другої війни, Джеймс Ф. Грін з Омага, у стейті Небраска. З вибором команданта з другої війни управа Леґіону перейшла в руки молодшої ґенерації ветеранів. Таке саме сталося при виборі голови Ветеранів Чужинних Воєн при кінці конвенції в Маямі 25 серпня. Там вибрали командантом Клайда А. Луїса, пілота з другої світової війни.

ДІПІ З ЕМІҐРАЦІЇ СТАЮТЬ ВЛАСНИКАМИ ФАРМ

Борлингтон, у стейті Вермонт. — Девятдесять відсотків з 72,000 іміґрантів з европейської скитальщини, які прибули до нашої країни, пристосувались вдоволяючо до нових обставин, сказав о. Вилїєм Дж. Ґіббонс, член екзекутивного комітету Красвої Католицької Конференції Сільського Життя. В розмові з кореспондентами він виявив, що багато іміґрантів, які осідають в сільських околицях, стануть уже незабаром власниками фарм. Там, де іміґранти осіли на землі, вони виказують свою винахідчивсіть і привязання до земельного господарства. Місцеві священики завважали, що їх парафії зростають через поселення іміґрантів в їхніх околицях, сказав о. Ґіббонс. Він остерігає іміґрантів перед небезпекою міського життя і признає, що теперішні іміґранти неподібні до колишніх відсталих іміґрантів, що прибували з европейських країн.

ЦЕНТРИФУҐИ ДЛЯ ВИШКОЛУ ПІЛОТІВ

Розвиток летунства пішов уже так далеко, що швидкість полету на 1,000 миль на годину вважатиметься за нормальну. Щоб випробувати кандидатів на пілотів до такої швидкости, американська маринарка будує велетенські центрифуґи, в яких будуть обертати майбутніх пілотів. Це виявлено в четвер на зібранні Аеро Медичного Товариства, яке відбувалося в готелі Статлера

ЩОДЕННИК БАРСОВА

Вашингтон. — Урядовці дістали в руки щоденник, який вів совєтський лютенант Анатоль П. Барсов підчас перебування в Америці, заки його відіслали до Совєтів на його власне бажання. Щоденник ведений в російській мові і його саме перекладають на англійську мову. Перекладчики кажуть, що в ньому нема нічого надзвичайного.

Про дивачну пригоду, яку мав Барсов, оповідає кельнерка в ресторані „Під Трьома Мускетірами" у Вашингтоні. Дня 17 серпня прийшов Барсов і його товариш Піроґов, а з ними який тузин інших людей до ресторну. Це було пів години після того, як Барсов вийшов з совєтської амбасади. Коли вони сиділи при столі, агенти Федерального Бюра Інвестиґації вивели обох пілотів з ресторану, але за ними якстій вискочили інші гості, що сиділи в їхнім товаристві. На вулиці чути було метушню. Кельнерка поглянула через вікно і зрозуміла, що це якісь російнни хотіли схопити обох пілотів ,але цьому перешкодили федеральні агенти. Це сталося впродовж кількох мінут.

АДВОКАТИ ЗАПОВІДАЮТЬ КІНЕЦЬ СУДОВОЇ РОЗПРАВИ ПРОТИ КОМУНІСТІВ

Ню Йорк. — Оборонці провідних комуністів, обвинувачених в змові проти уряду Злучених Держав, заповіли підчас розправи в четвер, що за кілька днів процес буде покінчений. Вони можуть це знати тому, що від них залежить дальше покликування свідків на оборону підсудних. Вони домагалися ще раз звільнення трьох підсудних з тюрми підчас розправи, одначе суддя відкинув це домагання. Досі оборона запродукувала тридцять свідків, а певно заповіла ще одного, а саме підсудного Ґенрі Винстона. У четвер покінчив свідоцтво Карл Винтер. Його зізнання мали на меті виказати, що переміна назви комуністичної організації зовсім не вплинула на зміну напряму. Незабаром мають відчитати письменне заприсяжене зізнання Вилїєма З. Фостера, голови Комуністичної партії, якого на підставі лікарського свідоцтва звільнено від появи в суді.

АРЕШТУЮТЬ РОБІТНИКА ЗА КРАДІЖ ЧАСУ

Елизабет, у стейті Ню Джерзі. — Підприємство Фелпс Дадж Коппер зажадало арештування свого робітника Чарлса МекЛарена за те, що він приходив до робітні в годинах праці, забирав матеріяли підприємства і з них зробив собі антенну до телевізійного апарату. Управа підприємства твердить, що робітник вкрав часу, вартости $29.75, а матеріялів вартости $10.26. Крім того підприємство рахує собі ще за ужиття варстатів $10.03, отже закидує робітникові неправне засвоєння $50.04. Поліційний суддя, переслухавши обвинуваченого, відложив розправу на наступний тиждень.

НАЧАЛЬНИКИ ВІЙСЬКОВИХ ШТАБІВ ОБІДУТЬ АЛАСКУ

Вашингтон. — Американська висока військова команда виїде наступного тижня на Аляску, щоб там провірити оборонні зарядження проти Росії. Провірка буде тривати десять днів. Секретар оборони Джан Луїс виявив, що голови спільного воєнного штабу виїдуть у вівторок літаками до спільної бази в Форд Ричардсон коло Анкоредж, на Аласці. Їхня поїздка нагадує подібну поїздку до Европи 29. липня. Все те стоїть у звязку з Північно-Атлантійським Оборонним Пактом. Спільний Генеральний Штаб буде в супроводі лютенант-генерала Нейтана Т. Твіннінґа, головного команданта американських повітряних сил на Аласці. Участь у поїздці візьмуть: ген. Омар Н. Бредлі, головний начальник Спільного Ген. Штабу; ген. Гойт С. Ванденберґ з повітряних сил; ген. Дж. Лотон Колинс, зі штабу армії; віцеадмірал Артур Д. Струб, з морських операцій, замість адмірала Луїса Е. Денфелка, який захворів на перестуду.

АМЕРИКА ЗЛАГОДЖУЄ МИТНІ ПЕРЕПОНИ ДЛЯ БРИТАНІЇ.

Вашингтон, 1. вересня. — Злучені Держави згодилися злагодити поведінку при накладанні мит на продукти Великобританії, які приходять до Америки. Це має бути перший крок уряду ЗДА для допомоги Великобританії в її доляровій кризі.

У підготові до фінансової конференції трьох країн англійської культури в дні 7. вересня зїхалися до Вашинґтону технічні експерти. Вони створили з себе підкомісію для підготови конференції і в міжчасі перевели провірку адміністрації мита. Вони прийшли до висновку, що підчас переглядання імпортованих товарів прийнялася в Америці засада проволоки, щоб точно устійнити, до якої категорії належить якийсь привезений товар. З того опісля виходить дивачна інтерпретація закону, а з цим і шкода для британсько-американського товарообміну. Підкомісія буде мати звіт ще цього тижня і буде готова на початок конференції в середу наступного тижня. Вже тепер можна було завважати труднощі в злагодженню тарифи в тому, що британські експерти вийшли з домаганням іншого відношення теж до товарів спроваджуваних з Азії і Середнього Сходу. Зате американці кажуть, що труднощі лежать в високих цінах товарів, спроваджуваних з Великобританії бо це впливає на застосування тарифи.

ДАЛЬШІ ПЕРЕГОВОРИ В СПРАВІ МЕКСИКАНСЬКОЇ ПОЗИЧКИ.

Вашингтон. — На адресу президента посипалися закиди з конґресових кол з нагоди перервання переговорів в справі позички для Мексика на експлуатацію нафтових джерел. З закидом вийшов сенатор Деніс Шавез з Ню Мексика, який остеріг, що на недалекій мировій конференції країн Латинської Америки в Мексику комуністи готові видвигнути закид, наче б Злучені Держави не хотіли допомогти своїм сусідам. У відповідь на це през. Труман заявив, що переговори в справі мексиканської позички будуть вестися дальше і що є вигляди на вдоволяюче їх покінчення. — На скільки звісно, Мексик хоче дістати $200,-000,000 позички зі ЗДА.

ВТІК ГОЛОВА ПОЛЬСЬКОЇ МІСІЇ В НІМЕЧЧИНІ.

Франкфурт, 2-го вересня. — Тут повідомлено про втечу до Швайцарії голови польської військової місії в Берліні, полк. Яна Ярчембського. В дні 13-го серпня він несподівано виїхав автом до Швайцарії, забравши зі собою свою родину та відмовився вертатися назад. Польський уряд повідомив, що він домагатиметься його видачі.

БОЛГАРИ ДОПОМАГАЮТЬ ПРИ ВТЕЧІ ГРЕЦЬКИМ БОЛЬШЕВИКАМ.

Атени, 2. вересня. Грецький генеральний штаб повідомив, що болгарська армія допомогла при втечі 1,000 грецьких большевицьких недобитків, що їх грецька армія загнала до болгарського кордону. 4,000 інших большевицьких партизанів, розбитих в горах Граммос, втекли до Альбанії.

М'АРТУР ПРО ДОГОВІР З ЯПОНІЄЮ

Токіо, 2. вересня. — Американський головнокомандуючий на Далекому Сході, ген. Доґлес МекАртур, заявив вчора, що Японія після чотирьох років окупації цілком виповнила постанови її капітуляції і вона заслуговує на мировий договір зі своїми завойовниками. Ген МекАртур промовляв з нагоди четвертої річниці підписання японської капітуляції на покладі лінійника Мізурі. Він заявив, що Японія „цілком і точно" виповнила постанови капітуляції щодо роззброєння і демобілізації та щодо встановлення мирного, демократичного режіму. „Японському народові — говорив генерал — я не можу висловити більшого признання, як тільки повторити, що він добре заслужив собі на мир і гідність та на нагоду, яку він може мати єдино з встановленням формального миру". Ген. МекАртур вже вдруге висловив таке признання японцям та домагався мирового договору для них, що закінчило б окупацію та відновило б суверенність їх країни.

СПРАВА ПЕРЕСЕЛЕННЯ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ НАГЛЯЧА

З.У.А.Д.К ДАЛЬШЕ ПРИЙМАЄ І ПОЛАГОДЖУЄ ЗАВІРЕННЯ ДЛЯ ІМІҐРАНТІВ.

Ню Йорк, 2. вересня. — Вчора тут відбулася чергова конференція Американської Ради Добровільних Агенцій Закордонної Допомоги, на якій виступав голова урядової Комісії для Переміщених Осіб, Мр. Юґо Карузі. ЗУАДКомітет репрезентував на цих нарадах його екзек. директор, д-р В. Ґалан. Мр. Карузі, перед своїм виїздом до Европи, поінформував представників допомогових агенцій про теперішній стан переселенчої акції та про її вигляди на майбутнє. На підставі цих інформацій, ЗУАДКомітет може дальше приймати і полагоджувати ашуранси-завірення для нових іміґрантів, головно для фармерів, бо їх квота ще не цілком вичерпана. Проте, це в короткому часі може статися і тому треба поспішати з висилкою завірень. При цьому стверджено, що українські скитальці зараховуються до категорії тих з т. зв. окупованих територій, для яких Д.П. Акт передбачує 40% зі загальної кількости 205,000 допущених нових іміґрантів. Зі ЗУАД Комітету знову звертаються з гарячим закликом до наших громад, щоби вони негайно і всі поробили всі можливі тільки заходи для прийняття і розміщення відповідної кількости нових іміґрантів, що їх може Комітет спровадити, якщо тільки матиме для них приміщення і працю. Пригадується на необхідність творити переходові переселенчі пункти по народних і церковних домах, чи в провізорично на ту ціль винайманих. Протягом найближчих двох днів, в суботу і неділю, старанням ЗУАДКомітету приїжджає до Ню Йорку на кораблях „Дженерал Стюарт" і „Дженерал МекРі" знову 360 українців, для великої частини з яких треба негайно приготовити місце по наших громадах. У вівторок причалить черговий корабель до Ню Орлін, на якому старанням ЗУАДКомітету приїде 260 українців і в тому ж дні приїде до Ню Йорку поверх 300 українців старанням цього Комітету. Велику частину тих людей мусять примістити Ню Йорк та дооколичні громади митрополитальної округи Ню Йорку і Ню Джерзі і це зокрема кладеться на серце наших місцевих організацій і свідомих громадян. Це одноразова і небувала досі для нас нагода виявити нашу громадську зрілість і наш патріотизм не тільки на словах, але і на ділі. До співпраці при розміщенні новоприбулих закликається зокрема тих нових іміґрантів, що вже якнебудь влаштувалися.

АМЕРИКА ПРОПОНУЄ ВІДРОЧИТИ НАРАДИ В СПРАВІ АВСТРІЇ

Лондон, 2 вересня. На конференції заступників міністрів закордонних справ чотирьох великодержав, яким досі не пощастило приготовити проєкт мирового договору з Австрією, американський представник запропонував вчора відрочити дальші наради.

УХВАЛЕНО ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ТРИБУНАЛ ЛЮДСЬКИХ ПРАВ.

Страсбурґ, Франція, 2. вересня. — Правний Комітет Дорадчої Европейської Асамблеї ухвалив вчора постанову про створення Міжнародного Трибуналу Людських Прав, що пильнував би основних вольностей в европейських країнах. Мало б бути створене теж відповідне екзекутивне тіло, що подбало б, аби рішення Трибуналу були переведенні в життя.

ПРИСПІШУЮТЬ ОБОРОННИЙ ПЛЯН АТЛАНТІЙСЬКОГО ПАКТУ

Лондон, 2 вересня. Військові спеціялісти країн Атлантійського пакту докладають всіх зусиль для приспішення встановлення оборонної організації, передбаченої цим договором. Організація мала б бути готова до 17-го вересня, коли то збереться у Вашинґтоні конференція міністрів закор. справ заінтересованих країн. Стверджується, що організація і координація спільної оборони країн Атлантійського пакту була обговорювана теж під час недавньої поїздки по Европі шефів штабів американських збройних сил. Кожна країна була завжди в повному курсі обговорюваних і плянованих справ та вважається, що плян буде прийнятий і затверджений міністрами без довших дальших нарад. Сам плян спільної оборони мав би бути вже на викінченні. Подробиці цего пляну не будуть подані до загального відома перед їх затвердженням. В загальному вважається, що організація буде діяти в двох ділянках. Верховну контролю виконуватиме комітет трьох великодержав з усіх дванадцяти партнерів договору, що становитимуть разом Атлантійську Оборонну Раду. Комітет, що складатиметься з американського, британського і французького шефів штабу, відбуватиме свої періодичні наради у Вашинґтоні. Повна Оборонна Рада матиме свій головний осідок в Лондоні, і вона складатиметься з цілого ряду коордуючих і технічних підкомітетів.

ЗМІНИ В БРИТАНСЬКІЙ ІМПЕРІЇ ПРЕДМЕТОМ НАРАД У ВАШИНҐТОНІ

Лондон, 2 вересня. В поінформованих колах стверджується, що на найблищій економічній конференції, що почнеться у Вашинґтоні в дні 7-го вересня, одним з головних предметів дебат будуть ці загальні зміни, що в останніх роках заіснували в укладі британського коммонвелту та як вважається за більш революційні, ніж зміни в самій Британії, які заіснували у зв'язку з приходом до влади лейбуристів. Стверджується, що фінансова криза в країнах стерлінґової системи виникла головно у зв'язку з фактом, що ці країни після війни самі наладнують свої закупи безпосередньо в Злучених Державах, що в сумі причинюється до далеко більшого відпливу долярових і золотих резерв з їх скарбниць.

ПОЧАЛАСЯ СЕСІЯ ФІНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ

Гельсінки, 2 вересня. Вчора тут почалася звичайна осіння сесія фінського парляменту, під знаком хвилі політичних страйків, що їх організують комуністи вже від трьох тижнів та з виразною метою повалити теперішній соціял - демократичний уряд і встановити комуністичну диктатуру. Сесія почалася спокійно, хоча в поодиноких місцевостях комуністи намагалися організувати демонстрації.

ЧЕХИ ВІДКЛИЧУТЬ ВАЖНІСТЬ СВОЇХ ПАШПОРТІВ

Прага, 2 вересня. Місцева преса повідомляє, що всі теперішні чехословацькі пашпорти будуть уневажнені з днем 30-го листопада. Після того часу видаватимуться нові пашпорти. В поінформованих колах пояснюють це бажанням припинити „торгівлю пашпортами" і їх нелегальне використовування.

СОВЄТСЬКІ ВОЄННІ „ВПРАВИ" НА КОРДОНАХ ЮГОСЛАВІЇ

Белґрад, 2 вересня. З Мадярщини, Чехословаччини, Румунії і Болгарії надходять дальші повідомлення про підозрілі рухи совєтських військ у безпосередньому віддаленні від кордонів Югославії. В Мадярщині евакуовано з цивільного населення місцевості Качмар і Гора, на югославському кордоні на захід від Суботіца, звільнюючи ці села для совєтських військ, що відбувають там „маневри". Совєтськими військами залиті поодинокі райони Карпатської України, а з Болгарії потверджується вістку про приявність в околиці Драгомана, теж на югославському кордоні, одної „української" панцерної дивізії. Інші совєтські дивізії „маневрують" на кордонах Югославії між Мадярщиною і Румунією, а в румунській місцевості Крайова стаціонує ескадрилья совєтської авіяції. Армії совєтських сателітів прилучуються до цих „маневрів". Військові знавці стверджують, що всі ці демонстративні військові заходи не дуже переконують про можливість воєнної акції проти Югославії і обраховані головно на аргумент в теперішній війні нервів.

ЮГОСЛАВІЯ НЕ ПЛЯНУЄ АКЦІЇ В РАДІ БЕЗПЕКИ

Лейк Соксес, 2 вересня. В поінформованих колах Об'єднаних Націй вважають, що югославський уряд не думає доки що видвигати справи свого конфлікту з Москвою та країнами Комінформу в цій міжнародній організації. При цій нагоді пригадується, що Югославія вже теж під час свого конфлікту з Москвою голосувала в Об'єднаних Націях разом з цілим совєтським бльоком проти західних союзників.

СТАНОВИЩЕ ЗАХОДУ ДО ЮГОСЛАВСЬКО-СОВЄТСЬКОГО КОНФЛІКТУ

Лондон, 2 вересня. В місцевих міжнародних дипломатичних колах стверджують, що Захід з належною увагою слідкує за розвитком конфлікту в „комуністичній сім'ї" та готовий його відповідно використати, але робить це дуже обережно, щоб не поповнити помилок з попередньої війни. Тут стверджується, що Тіто, без огляду на його стосунки з Москвою, залишається комуністичним диктатором, а його конфлікт зі Сталіном в багатьох випадках нагадує дружбу і конфлікти між Сталіном і Гітлером. Західні союзники, врятувавши Сталіна з рук Гітлера, тепер самі мають з ним чимало клопотів. Вони не бажали б пробувати щераз такий експерімент з Тітом.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street. Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346. JERSEY CITY 3, N. J.

СВЯТО ПРАЦІ

В Америці праця у великій пошані; всяка праця, як духова, так і фізична. Американці відомі з того, що „запрацьовуються"; навіть і ті, для яких матеріяльні прибутки як такі не мають уже ніякої притягаючої сили.

„День Праці", який святкуємо кожного року як одно з великих державних свят, є якраз виявом цього відношення до праці. День цей є теж виявом великої уваги, яку прикладає ця країна до робітника й цілого робітничого руху, про що звичайно говориться і в посланнях, які видають президенти держави з нагоди „Дня Праці". Заговорив про це теж і президент Труман у своїм цьогорічнім посланні, зазначуючи, що це вже його пяте того роду послання до американського робітництва.

Робітництво в Америці є великою силою. Робітничі юнії заважують нині на вирішенні найважніших проблем внутрішньої й закордонної американської політики, маючи до розпорядимости мільйони долярів на пропаганду, а теж великий вплив на вибори до законодатних тіл. Несподіваний вибір Трумана президентом в останніх президентських виборах є наявним доказом, що зорганізоване робітництво це таки сила. Президент Труман ствердив у посланні, що сьогодні робітництво в Америці є „повним партнером" у всіх державних чинностях. Він підкреслив, як багато ця країна завдячує робітникові, коли мова про її добробут, а одночасно заговорив теж і про відповідальність, яка спадає на американське робітництво в цій великій кризі, яку переживає ввесь світ. З поступом робітника — політичним, економічним і соціяльним — поступала й ціла Америка, казав президент. Є чим радіти у цей американський робітничий день, але куди важніше, щоб у цей день глибоко розважити, яка велика відповідальність спала на американських робітників, а властиво на ввесь американський загал, на всі групи населення країни, коли Америка стала у проводі світу, в змаганні до тривкого й справедливого миру та ліквідації нужди в цілому світі. На те, як це слушно підкреслив президент, треба американському робітництву памятати, коли воно далі добивається кращих умовин праці, більшої заробітної платні й піднесення життєвого стандарту. Все це, як треба догадуватись, не повинно в розумінні президента спинювати здійснювання тої великої програми, яка звязана з боротьбою з комуністичною агресією та совєтським імперіялізмом.

Президент Труман ще заявив, що він переконаний, що провідники зорганізованого робітництва ці речі добре розуміють і знають, які є наші міжнародні зобовязання. Не думаємо, що ці провідники аж такі добрі, як їх представляє президент Труман, думаючи більше про те, щоб їх мати далі по своїм боці й при нових виборах. Але добре, щоб робітництво знало, як ці провідники повинні поступати, особливо в випадках, коли мають рішатись на такі страйки, які захитують цілою господаркою країни та через які важко було б Америці виконувати її міжнародні зобовязання щодо рятування світу від нужди, хаосу і терору. Якраз на такі страйки заноситься і то незабаром. Уже в половині цього місяця має вийти на страйк біля мільйона робітників, занятих у головній промисловості, коли переговори, які тепер ведуться, не дадуть позитивного висліду. Що за радість була б у Москві, коли б таке сталось! Яке огірчення тут, коли б прийшлось додати до чотирьох мільйонів безробітних ще один. Отже застановімся добре над тим у цей день, і то всі, як працедавці, так теж і робітники.

КОШМАРНІ РОКИ

Вже десять років пройшло з того часу, як світ почав горіти всіми огнями найбільшої і найгрізнішої в історії другої світової війни. 23-го серпня 1939-го року змовилося двох найбільших світових злочинців, Гітлер зі Сталіном, щоб поділитися світом, втопивши його раніше в крові мільйонів людей та вкривши його руїнами вікового дорібку людства. Це було формальне проголошення другої світової війни. Тиждень після того, дня 1-го вересня, гітлерівські полки почали свій „бліцкріг" в Польщі, а через два тижні вже на її трупі подали собі руки з большевицьким спільником агресії. Дня 3-го вересня того ж року Британія і Франція, виконуючи слово своєї гарантії для Польщі, проголосили себе у воєнному стані з Німеччиною.

Дальші події покотилися загально відомим порядком. Через міст на українській річці Сян котилося безупину день і ніч постачання совєтського збіжжя, заліза та інших продуктів для Гітлера і спадало бомбами та гранатами не тільки на військо, але й цивільне населення Франції, Англії, Бельгії, Голандії та всіх інших західно-европейських країн, за виїмком невтральних Швайцарії, Еспанії і Портуґалії. Ведений при совєтській допомозі бліцкріґ поглочував щораз нові жертви і обертав в руїну щораз нові країни, аж наостанці над цілою Европою зависла зловіща свастика.

Тоді прийшло до поділу добичі, що призвело знову до непорозумінь та до війни між самими воєнними ґенґстерами.

Десяту річницю цих подій згадують всі народи і країни з точки зору своїх переживань та своїх інтересів. Але все це стоїть під знаком одної великої трагедії, що нею була минула та ще й досі не закінчена війна. Бо чи можна б назвати миром те, що діється тепер?

Минулі роки війни були трагедією для всіх народів, але найбільшою трагедією вони були без сумніву для народу українського. Ще на довго перед війною, якщо тільки в повітрю „запахло порохом", українці вже почали складати масові жертви. Всі тюрми з Західній Україні під Польщею, всі катівні „неосяжного" Совєтського Союзу, всі вони були переповнені українцями. Масові могили у Вінниці, Одесі, Житомирі та по багатьох інших містах України виповнювалися десятками і сотками тисяч українських трупів. А як тільки почалася війна, що в своєму головному об'єкті мала Україну та її природні багатства, тоді, здавалося, ця війна й мала тільки одну ціль: повне знищення українського народу. Польський уряд вже втікав до Румунії, як польські поліцаї ще гнали українців до Берези Картузької та берегли їх по тюрмах, над якими вже розривалися німецькі бомби.

Польща впала, але побудовані нею тюрми для українців на їх землі залишилися, і в них ті самі в'язні: українці. Змінились тільки сторожі і кати. Кого не виміщували тюрми, ті під совєтським конвоєм помандрували довгими валками на Сибір, густо позначуючи своїм трупом шлях свого мучеництва. Це називалося „визволення" з польської неволі.

Як почалася війна між Гітлером і Сталіном, тоді вже настало для України та її народу справжнє пекло, на саму згадку якого кров стинається в жилах. Большевицькі орди, що не могли й одного дня встоятись на позиціях перед німецькою навалою, виявляли своє „геройство" і свою „непереможність" в найогидніших злочинах, що їх поповнювали над українцями. Ті самі тюрми, в яких каралися українці за Польщі, тепер стали могилою жорстоко помордованих українців, „визволених" Москвою.

Так продовжувалося всі роки тої світової м'ясорубки. На місце совєтських „визвольників" прийшли такі ж самі німецькі кати і українська кров лилася безупину річками, українське майно безпощадно грабовано, а українські культурні скарби жорстоко плюндровано. Всі ці жертви крови і майна зложив український нарід з єдиним вислідом, що ворожий гніт і неволя ще тільки збільшилися.

Ясно, що в цілій тій боротьбі український нарід був не тільки пасивною ж е р т в о ю. Своїм героїзмом та жертвенністю в боротьбі за визволення, за свої права і свою незалежність він створив легенду, що під знаком Української Повстанчої Армії стане невичерпним джерелом нових сил і нового героїзму, доки не буде завершена і як довго на мапі світу не буде зазначена вільна і від нікого незалежна Самостійна Соборна Українська Держава. Тільки тоді зможе звільнитися світ від страшного марева чергової війни, яка знову грізним кошмаром зависла над ним. Тільки тоді р і ч н и ц ю війни можна буде згадати без турботи про знищення і жертви чергової. Це повинен усвідомити собі світ, згадуючи теперішню річницю війни та всі її кошмарні роки, що тривають.

Віктор Приходько.

ПЕРЕД ВЕЛИКИМ ІСПИТОМ

До берегів Американської Землі прибувають все нові кораблі, виладовуючи на її беріг шереги українців, що покинули тільки-що Німеччину, а нещодавно й саму Україну.

У звязку з цим, старі американсько- українці звертаються до нас, новоприбулих, з проханням — подати в пресі інформації про положення української справи в Рідних Землях і на еміґрації, в Европі, а також про наші найближчі завдання й можливости.

З такими пропозиціями звернулись і до мене, як до одного з українських журналістів.

З цього приводу уважаю потрібним зазначити слідуюче:

В американсько-українській пресі увесь час не бракує загальних інформацій про положення в Краю та на еміґрації, і те, що я міг би подати до преси, мало чим різнилось би від того, що наше суспільство добре знає. Натомісць є в нашій справі деякі важливі моменти, які не доходять до Америки у всій своїй гостроті й поважности, через що американсько-українське суспільство, головно „стара" українська іміґрація, не сприймає психологічно цих моментів так повно і чуло, як то є серед еміґрації у Европі. В наслідок цього, між старою і новою еміґрацією мимовільно повстають певного роду різниці у підході і оцінці деяких явищ українського н а ц і о нального життя. Ці різниці є цілком зрозумілі, бо нас розділяє океан, але в інтересах загальноукраїнської справи безумовно є, щоби головні й основні питання нашого національного життя ми всі розуміли й відчували однаково.

В дальніщому я й дозволю собі спинитись на цих головніших моментах.

Положення на Українських Землях.

Отже, що торкається положення на Українських Землях, то воно є загально відоме: йде нищення Української Нації. При чім те, що діється тепер, себто останніх 30 років, цілковито відрізняється од тих плянів і заходів по відношенню Української Нації, які мала і яких уживала царська Росія, а теж і Польща. Бо коли цим двом ходило про русифікацію чи полонізацію української етнографічної маси, то сьогоднішня Москва поставила ставку на **цілковите викорінення українців з України**, щоби там лишилась сама географічна назва без змісту. І коли сьогодні ще не можна говорити про повне фізичне винищення Українського Народу, бо на перешкоді стоїть його много мільйоновість, то насильне переселення українців з усіх українських земель, з одночасовим нищенням, йде нині повною парою, щоби в найближчому майбутньому всякі пляни українців щод[illegible] зробити „безпредм[illegible]".

Українська Національна Рада.

Це положення на Україні усім українцям є відоме, коли ж про нього згадую, то тому, що усвідомлення його серед українських провідних кол у Европі подиктувало їм нині необхідність зовсім нової тактики в боротьбі за Українську Націю. Ця боротьба мусить бути **рішуча, одностайна, одчайдушна.** Все є дрібне другорядне, малозначне, бо загрожене основне: саме існування Українського Народу. Історична відповідальність української еміґрації стала безмірно великою.

З цього усвідомлення народилась Українська Національна Рада. Став необхідний єдиний всенаціональний орган репрезентації й боротьби. І він повстав. І це є величезний етап в життю Української Нації.

Правда, відомо, що з посеред девяти українських політичних угрупувань, з яких мала складатись Національна Рада, два угрупування є в опозиції — ОУНР (бандерівці) і гетьманці. Але це суті речі не міняє: Український Парлямент існує і Виконний Орган працює. Оба опозиційні угрупування також стоять на засаді визнання необхідности існування Української Національної Ради, а бандерівці і входять до неї, лише вимагають певних змін в її структурі, про що відбуваються розмови в напрямку догодження. Таким чином, Українська Нація має сьогодні **Єдиний Національний** Центр, де зосереджується й може розгортатись і організуватись уся цілонародня енергія, ініціятива і, патріотичний патос. Як і в кожному політичниму центрі, що змагає до охоплення життя усього народу, в Національній Раді є й будуть розбіжности й непогодження між окремими групами чи окремими державними діячами по тим чи іншим окремим питанням, але це є річ нормальна, що свідчить лише про життєвість Нації і її волю до змагань і боротьби за краще майбутнє.

При Національній Раді працює її Виконний Орган, що має біля десяти Ресортів, які ставлять собі метою охоплення і упорядкування усіх найголовніших галузей українського життя — внутрішні справи, міжнародні зносини, церковні справи, культура, економіка, інформація, розселення еміґрації і т. д., і т. д. Але найголовнішою ділянкою, яка могла заіснувати лише при умові створення **єдиного національно - політичного центру,** стала ділянка **міжнародніх зносин.** І справді, з повстанням Національної Ради, Виконний Орган впевнено вийшов на міжнародню арену, як єдиний уповноважений репрезентант Української Нації і, яко такий, був прихильно зустрінутий в широких і впливових колах світової політики. Це — безперечно великий успіх української справи і завданням нашої репрезентації — цю свою позицію закріпити, а співробітництво з чинниками світової політики поширити й поглибити.

Сприятлива міжнародня кон'юнктура.

Чому це співробітництво стало можливим? Лише тому, що нині заіснувала сприятлива політична кон'юнктура для тих ідей, **які проголосила українська політика уже тридцять літ тому.** Ще з перших днів повстання Української Народньої Республіки (в 1917-19 рр.) правительство українське вказувало на необхідність рішучої боротьби з большевизмом, який, скріпившись, загрожуватиме народам і державам Европи й цілого світу. Одначе, численні заяви й меморандуми України ж а д н о г о впливу тоді не мали: Европа й цілий світ після першої світової війни большевицьку небезпеку зовсім леґковажили. Аж коли, в наслідок розросту большевизму, прийшло до другої світової війни і зависла небезпека третьої, зо всіма комбінаціями, що повстали нині по цілому світі, цей світ зрозумів, що, супроти небезпеки зі Сходу, він не може залишатися байдужим. І нині, як бачимо, антибольшевицька постава, з якою Україна **перша** вийшла на міжнародній форум, має, нарешті, зрозуміння і послух.

Що це означає для української справи? Це означає, що прийшов момент, коли українство може щось найбільшого скористати для себе, що настала для українства **сприятлива міжнародня кон'юнктура.** Що прийшов історичний момент, який ми мусимо максимально використати. Чи ми його використаємо і як саме, — залежить од нас, сучасників, і ми, нинішне покоління, відповідальні за цей момент перед сучасною Україною і перед історією.

Чи ж використовуємо ми цей момент?

І ось тут треба одверто признати, що не використовуємо. Себто не використовуємо в тій мірі, як це потрібно і можливо.

— Яка ж причина цього?

— Причина — відсутність матеріяльних засобів. Правда,

(Докінчення на стор. 3-тій)

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

107)

...І полярний ляндшафт такий самий був, яким я бачив його в Краснодарському НКВД: гори, вкриті кригою і снігом, а над ними мовчазна гра Північного Сяйва... Мій спільник Е. в своєму єдиному листі, який я одержав від нього з Сибірського табору, писав мені:

„...Картину з полярними ляндшафтами, бачену тобою в Краснодарі; тепер ти бачиш у натурі... Значить, усе було наперед визначене згори, і ми повинні з побожністю і страхом Божим проходити шлях нашого мандрування по землі"...

...Потім пригадалось 2-ге липня 1937 року. Цього дня рушав Єнисей. І яке було зворушливо - величне видовище! Крижаний затор був перекинутий валом прибулої води і велетенським колесом, що сягало п'ятдесяти метрів, з тріском і гуркотом викотився на берег, п е р е т в о р и вшись на сніжнобілу, сипучу гору...

Водяний вал, обминувши Дудинку й заливаючи широкі місця, помчав униз, до острова Диксон... А за ним, захоплені швидким плином зрушеної ріки, на крижинах пливли дерева, якісь колоди, будівлі і дві людські постаті. Було видно, як вони махали нам руками і шапками, благаючи допомоги, але хто міг урятувати їх у бурхливому потоці грізної криги?...

...І ще згадалося, як цього року деякі ув'язнені влаштовували втечі в тундру — в обійми голодної смерти. Але один утікач усе ж таки добився до „материка" і листом повідомив своїх приятелів із... Середньої Азії. Почастішали втечі у зв'язку з початком Єжовського терору... Більшість в'язнів було законвойовано, а так званих „тяжеловесов" заганяли в особливі ізолятори-бараки, оточені потрійним рядом колючого дроту й посиленою охороною... А пізньої осени настала й моя черга. Двічі переконували мене „приятелі" з НКВД, щоб я „кинув свою релігію й остриг бороду", обіцяли д о т е р м і н ове звільнення й високу посаду в комбінаті. Не помогло. З радістю пішли ми в ізолятор, де потім потрапили в списки смертників... З початком 1938 року з Дудинки перевели нас у Норильськ, на цегельню. Це була „командировка", для приречених... Тяжкі фізичні роботи, погане харчування, а ночами викликали в „етап смерти"...

Моторошні то були ночі! Нещасних виводили за „Рудну гору", і там, над шурфами геологічних розвідок, розстрілювали... Потім літом, коли сніг у шурфах розтав, працівники дослідницьких партій бачили руки й ноги, що стирчали з них... Я почував, що наближалась і моя черга. І гори, і лісо-тундри і сніги, і будівлі, і люди здавалось мені — прощалися зо мною. Якимось особливо сумним прощанням... Уривались останні зв'язки з видимим життям...

Коли напередодні розстрілу, Дудкину приснилося, що його викликали в далекий етап, ми зрозуміли, що година його настала. І я чекав подібного сну.

І ось, приснилась мені величодня служба Божа, і такий чудовий спів: „Христос воскресе..." І я співав так радісно, як колись у далекому й праведному дитинстві. А коли прокинувся, душа моя сповнена була якимось особливим почуттям свободи і миру... Я зрозумів, що смертна чаша минула, і мене чекає інше життя.

Так с к і н ч и л а с я страшна єжовщина, і частина приречених знов повернулась на місця своєї попередньої роботи в таборі.

...Ще минув 1939 рік... І прибуття великого етапу... з „ворогів народу". А між ними — тузи й королі партійної й совєтської верхівок. В'язні впізнали в них своїх колишніх слідчих, суддів, прокурорів...

Деякі, впізнаючи їх, побивали до півсмерти.

Якось приходить до мене знайомий інженер - механік, розповідає, як він мав приємність тількищо познайомитися з жінкою Косарева, красунею-грузинкою, і хоче мене з нею познайомити.

— Не хочу я знайомитися з тим людським мотлохом, з цими людьми мені нема про що говорити, — відповів я здивованому інженерові. Але потім між ними я знайшов дуже багато прекрасних людей. Людська душа навіть у падінні своєму буває прекрасна. Прекрасна своєю скрушністю і смиренством.

...Так ,так, 1235 днів пробув я в цьому ув'язненні, із них шість місяців в ізоляторі. Невже все скінчилось, і мене вивозять на „материк", про який в'язні Норильського табору могли тільки мріяти? Так, везуть! Я вже на пароплаві. Але куди?

І мені згадались інші слова з книги пророка Ісаї: „чи будеш переходити через води, Я з тобою, — через ріки, вони не потоплять тебе; чи перейдеш через вогонь, не обпечешся; і полум'я не обпалить тебе, бо Я Господь Бог твій". (Ісаї 43 1-3).

А поршні та колеса далі вистукували свій сталевий ритм.

—Гуу-гам! Гу-у-гам! Гу-у-гам!

...Пізно вночі почулись протести. Від дверей і до параші, через усю довжину трюму, стояла черга хворих, що безперервно оправлялись. Зійшовши з параші, хворі знов ставали в чергу, щоб через 20-30 хвилин мати змогу знов на неї сісти. Деякі тут таки падали на підлогу і вмирали, інші конали на своїх місцях. Повітря в тюрмі було повне тяжкого смороду і смердючими міазмами від параші. Дихати було нічим! Стали стукати в зачинені двері. Почули голос конвойця:

— А ну там, чого стукаєте?

— Відчиніть двері, дихати нічим!

— Всі не передохнете. Начальник конвою не звелів одчиняти.

Покличте начальника! — враз закричали десятки голосів із темних кутків трюма.

(Докінчення на стор. 4-тій).

О. Г.

Советська інтелігенція

9)

Гість розстібає плащ, шпортається в кишені і витягає грубого портфеля. Так само мовчки перебирає різні папери і якісь фотографії, вибирає одну і подає братові.

— Що це? — питаємо в один голос.

— Оберніть на другу сторону і подивіться на підпис! — каже усміхаючись Куляба.

Виявляється, що це фамілійна знимка Івана Франка, подарована академіку Кримському з втографом письменника.

— Звідки ви це взяли? — питає здивовано брат.

— Ага! Цікаво, правда? Це мені Кримський подарував!

— Як, — здивувався брат, — Кримський мав би віддарувати вам таку вартісну річ? Неймовірно!

— Чому неймовірно? — образився гість. — Ми ж з Кримським „корешки". („Корешок" — в босяцькому жаргоні означає приятель. — Я-ж сватаю його внучку!

— А, знаєте, що я маю револьвер? — раптом міняє він розмову. — Дивіться! Отак прицілитися — бах! — і вас нема! Хочете?

Марта нарешті звернула увагу на благальні погляди чоловіка і почина є збиратися. Вони обоє відходять і залишають нас в товаристві Куляби, котрий довго ще нудить нас різними глупими розмовами.

Невідомо, якби довго тривала історія з Кулябою коли б не стався звичайний випадок: секретар комсомольського інституту звернувся до нього з вимогою взятися на облік і сплатити членські вкладки. Але в комсомольському мілеті „доцента" були якісь дивні поправки і очевидні підчистки. Чуйний до таких справ секретар написав негайно листи до відповідних інстанцій, жадаючи вияснень.

Не пройшло багато часу, як одного дня до інституту прийшло якихось двох цивілістів, відкликали Кулябу до окремої кімнати, щось з ним пошептались і забрали його з собою. А по двох місяцях в українському офіціозі „Комуніст" зявилася громовична стаття з висвітленням всієї Кулябівської таємниці. Виявилося, поперше, що батько його зовсім не партизан, а швець, і зовсім не вбитий, а живий і навіть некоперований, а індивідуальник. По-друге, що Куляба не скінчив навіть першого курсу технікуму, а звання кадидата історичних наук дістав так:

В період літніх ферій приїхав він до столиці — Києва. Потинявшись по різних установах, потрапив він до Академії Наук і тимчасово обняв посаду технічного секретаря (писаря), котрий виїхав на двохмісячну відпустку. Скориставшись доступом до паперів і печаток, Куляба виробив собі не тільки всі документи про „соціяльне походження", не тільки посвідчення „кандидата історичних наук" за захист дисертації про повстання Богдана Хмельницького, але був такий передбачливий, що забезпечився також дипломом на звання доктора історичних наук, залишивши тільки вільне місце для теми і для підписів. В кандидатській же дисертації підписи були підроблені з надзвичайною майстерністю.

З тими документами вдався Куляба до Наркомосу і дістав призначення спочатку до Ніжинського Педагогічного Інституту. Найцікавіше, що урядовці Наркомосу, котрий знаходився тут таки поблизу Академії Наук, не поцікавилися ближче особою такого надзвичайно молодого кандидата і не завдали собі трудности перевірити справу. Хитрий Куляба своїми комсомольськими і „партизанськими" документами зумів „заклясти в цапів" всіх урядовців і примусити видати собі призначення наосліп. Не врозумив їх і шкандал, який виник у Ніжині в скорому часі, і про який директор того інституту писав до Наркомосу. Там значилося, що Куляба по рівню своїх знань цілком не відповідає призначенню, а окрім того допустився звичайного кримінального злочину тим, що збройно погрожував бібліотекарці інституту за її відмову видати йому записані на індекс книжки. Тоді Куляба вихопив пістоля і гнався за бібліотекаркою через всю складну систему коридорів величезного гмаху, через інститутське подвіря і зупинився лишень перед дверима директорського кабінету, котрий містився в іншому будинку і куди сховалася перелякана бібліотекарка.

Кулябу по тому викликали до Наркомосу, вичитали лекцію моралі, але, зваживши на „соціяльне походження" і приналежність до комсомолу, перевели до Кривого Рогу. Далі стаття описувала всі пригоди Куляби в Кривому Розі і кінчалася острими нападками на Наркомос та Академію Наук і кінчалася, повідомленням, що Куляба дістав 2 роки увязнення.

Звичайно, суть не в кримінальній сторінці справи, а в тому, що Куляба на загальному тлі тодішньої інтелігенції був пересічною фігурою, а тому не дуже звертав на себе уваг. І може був би протримався до кінця свого життя на посаді коштом „походження" і комсомольського квитка, зрештою, як і сотні інших „куляб" вже не з підробленими, а таки справжніми документами, коли б не згаданий випадок з фальшивкою в партійному документі.

І в той самий час, коли сотні „куляб" сиділи на професорських катедрах і тисячі „Сиръгъїв" вчили учнів, що „плагіят — це новий політичний ухил в літературі, коли для учителів географії Австрія і Австралія, Швеція і Швейцарія були нерозрізнимими поняттями, коли в лекціях Кавказ мандрував до Середньої Азії, а Каспійського моря учитель розпачливо шукав за Уралом (все дійсні факти), довкола найбільше здібних студентів створювалася атмосфера підозрінь і навіть ворожнечі, та в більшости кінчалася сумно:

(Дальше буде).

ПОВІДОМЛЕННЯ

Бюра Українського Конгресового Комітету Америки:

1. В справі українських поконтрактових робітників в Бельгії, держали через УДК, Брюсель, Бельгія, інформацію, що уряд приготовив місце для 700 до 1000 осіб в касарнях в Монсі, куди мають перевести наших по-контрактових робітників з родинами. Справа їх ДП статусу ще не є вирішена.

2. УКК Америки, маючи намір поставити в майбутньому справу внутрішньої організації на найширшу громадську базу, вислав листи до тих українських громадських товариств та організацій, які не були в нім тепер заступлені, запрошуючи їх до співпраці й участи в Конгресі в листопаді.

3. Звертається увагу всім нашим організаціям, які мають намір брати участь в Конгресі, щоби не зволікали зі заплатою членської вкладки та висилкою зголошення, бо вчасне зголошення дає можливість правильного поступу в підготовці Конгресу. В зголошеннях проситься подавати точну назву товариства в українській та англійській мовах, як рівнож адресу, на яку треба слати кореспонденцію.

4. Перед ІІ-ою сесією УНРади вислав УКК листи до всіх українських політичних партій в Европі і до УНРади з привідом і закликом до повного обєднання сил, для ведення визвольної акції. Ці листи стрінулися збоку представників політичних партій і У. Н. Ради з повним признанням, як про це свідчать їх відповіді.

5. Внаслідок писемних закликів та оголошень в пресі, одержано на книжку „Юкрейнієн Резистенс" такі замовлення: Українське Бюро, Лондон, 100 примірників; Комітет Українців Канади, Винипег, 100 прим.; Український Конгресовий Комітет — відділ Дітройт, 25 прим.; Український Допомоговий Комітет, Рачестер 4 прим.

МОЛИТОВНЕ ПОЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПРАВОСЛАВНИХ ВЛАДИК.

Ню Йорк. — Референтура Українського Православного Координаційного Комітету подає до відома:

„У спільній архієрейській літургії в українській православній церкві св. Володимира в Ню Йорку відбулось в неділю, 28. серпня ц. р. молитовне поєднання Впреосв. Йоана архієп. Американсько - Української Православної Церкви, і Преосв. Мстислава, архієпископа Української Православної Церкви в Америці.

„Наступного дня відбулась конференція духовенства обох дієцезій в Злучених Державах при участи обох владик. Сконстантовано, що молитовне поєднання обох архієреїв, довершене попереднього дня на основі правил Православної Церкви при братній участи екзарха Александрійського Патріярхату, є першим етапом на шляху до поєднання обох американських дієцезій в єдину Українську Православну Церкву. Другим етапом має стати надзвичайний Собор, який відбудеться в грудні ц. р."

Крім повищого комунікату появилося ще „Соборне Архіпастирське Послання Впреосвященних Архієпископів Іоанна і Мстислава", в якому між ін. сказано:

„Будемо безмежно вдячні Господу, коли акт нашого молитовного поєднання стане початком обєднання всіх православних українців в ЗДА в єдину Українську Православну Церкву в цій державі, а слідом за цим і обєднання всіх православних українців по всьому світі сьогодні розсіяних, під одним Духовним Проводом, соборно нами обраним та взаємним довірям обдарованим".

СТОЛІТТЯ СМЕРТИ СПІВЦЯ МАДЯРСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Мадярський щоденник в Ню Йорку Amerikai Magyar Nepszava (Американський Мадярський Голос Народу) дня 27. серпня влаштував свято з нагоди століття роковин смерти Олександра Петефі, в звязку з цим проголосив день 27 серпня **Днем Петефі**, в Ню Йорку і взвав громадянство вшанувати память поета, борця за волю, що р. 1849 поляг в боях за визволення Мадярщини.

Петефі був сином змадяризованих словянських батьків, Батько його був сербського, мати словацького походження. Своє первісне прізвище „Петрович" поет змінив на мадярське Петефі (син Петра), коли став відомим письменником.

Петефі був співцем мадярської революції і його вірш „Зривайтесь мадяри" рефрен, якого:

„Кленимось Великим Богом
мадярів,
Що рабами далі не будемо"

став „Марселезою" мадярів. Він боровся за визволення мадярських кріпаків і за звільнення мадярів від цісарського деспотизму.

Його ліричні вірші „Кінцем вересня", „До Свободи", „Про Батьківщину" належать до кращих творів світової лірики.

Петефі жив тільки 27 років і 31 липня 1849 поляг під Шегшваром в боях проти московського наїздника.

А. Ремета.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

Що писала „Свобода" тому 40 років?

26. серпня 1909 р.

ПРОГРАМА НАРОДНОГО ВІЧА В ФИЛАДЕЛФІЇ.

На день 15. вересня 1909 р. заповіджене народне віче у Филаделфії. Воно відбудеться в катедральній галі, 816 Норт Френклин Ст. В год. 9. ранку буде архієрейська Богослужба, почім почнеться віче. Його відкриє Преосв. Владика Кир Сотер, а по виборі президії будуть такі реферати: Евгена Гвоздика: Значення освіти й далекосяжна діяльність народних шкіл; Осипа Стеткевича: Як і чим боронити нам свого рідного на цій чужині?; Дмитра Андрейка: Заснування У. Н. Педагогічного Союзу (або якої іншої назви освітнього товариства).

З МІСЦЕВОГО ЖИТТЯ.

Братство св. Георгія, від. 135 У. Н. Союзу в Смок Ран, Па., подає до відома, що 6. вересня відбудеться посвячення парафіяльної галі в Реймі, Па. — Підписані: Н. Джмелик, Ф. Качур, А. Клим. — Концерт і баль улаштовує читальня Просвіти в Филаделфії в Акедемі Гол, 525 Савт 4-та вул. в суботу, 4. Вересня. — Перший великий пікнік в Елизабетпорт, Н. Дж., уладжує бр. св. Михаїла, від. 142 У.Н.С. в понеділок, 6. вересня, в парку й галі Чирчака. — Балі на 6. вересня заповіло товариство „Дністер", від. 65 У.Н.С. в Елизабет, Н. Дж., і тов. „Дністер" в Брукліні, Н. Й.

2. вересня 1909 р.

ПЛЯН ЗАЛОЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ В ГАЛИЧИНІ — З АМЕРИКИ.

У статті п. з. „Це не утопія", подає д-р Володимир Сіменович плян заложення українського університету в старім краю. Плян такий: Купити піло Львовом 50—100 моргів поля, збудувати там потрібні будинки на взір тутешніх американських університетів, відповідні помешкання для студентів й молоді взагалі. Завести там науку в українській мові нижчу, вищу й університетську з факультетами, так, як це є в Америці. Наша молодь їхала б з Америки до того університету на шкільний рік, а приїздила б на вакації до Америки. На утримання складали б батьки, або давали б американські українці як загал. Щоб дістати гроші, зложім по $1, заложім фабрику мила, а з зарібків за 10 років накладаємо суму, відповідну на потребу школи. Як зберемо $500,000, тоді приступимо до діла. Заложення фабрики мила вимагає малого вкладу гроша. Нема чого страхатися. Вашингтон Букер, мурин, коли підняв думку заложення університету для муринів, почав свій плян від такого самого. Він почав вчити дітвору в опущеній стайні, а за 20 років його університет займав уже багато гарних будинків.

ДАР НА КРАЄВУ ЦІЛЬ.

Як сповіщає львівське „Діло", о. Василь Гривнак, українсько-катол. парох в Олифант, Па., в Америці, прислав на українську приватну гімназію в Яворові тисяч австрійських корон. Гімназіяльний комітет з Яворова зложив жертводавцеві щиру подяку за цей „княжий дар".

Перед великим іспитом

(Докінчення зі стор. 2-гої).

треба зазначити, що Виконний Орган, а зокрема Ресорт Зовнішніх Зносин старається робити в галузі закордонної політики все можливе, але це можливе далеко не охоплює усього того, що нині **можна і треба** робити в нашій справі. Як ми бачимо, світ дуже інтензивно готується до майбутніх подій: всюди відбуваються конференції, конгреси, наради, обмірковуються форми майбутнього устрою Европи й цілого світу, — в кожні нам, українцям, треба бути. Офіційно чи неофіційно, формально чи фактично. Між тим, більшість цих важливих нагод ми не використовуємо, бо не розпоряджаємо належними засобами. Те, що робилося в цій галузі, робиться на скромні пожертви, що збірались серед української еміграції у Німеччині. Ця еміграція, — треба признати, — вповні поважно ставилась до свого обов'язку і на Національну Раду жертвували усі, без різниці поглядів чи симпатій; але, як відомо, після фінансової реформи у Німеччині (в червні 1948 р.) наші люди справді опинились без грошевих засобів і їх помічь могла бути лише дуже скромна. А нині вона взагалі неможлива, бо майже уся є в стані переселення.

Відповідальна роля українців в Америці.

І ось нині прийшов момент, коли фінансування української політичної акції мусить пересунутись з Европи до іншої країни. Логікою подій, ця відповідальна місія має припасти на українців в Америці, на тих наших людей, що мешкають головно в Злучених Державах. Такий хід історії, — і на наших чільних людей в Америці спадає обов'язок цю проблему розв'язати, — розв'язати відповідно до потреб і величі історичного завдання. Не підлягає сумніву, що нова українська еміграція, не зважаючи на свої спроби, ні початкові можливості, кожну всенародню акцію одностайно й гідно підтримає.

Тут лише у декого може виникнути питання: які є дані і яка гарантія, що українська політична акція, навіть найбільш енергійна, має привести до визволення українського народу? Де є певність, що третя світова війна вибухне, а як і вибухне, то чи принесе українській нації бажану свободу? З цього приводу треба зазначити, що, звичайно, жадний відповідальний політик будь яких запевнень нікому дати не може. Але всі ми знаємо і бачимо, як народи цілого світу готуються до оборони своєї загроженої свободи, накладаючи на себе великі матеріяльні тягарі. Що ж до українського народу, то його неустанна боротьба на Рідній Землі проти окупанта, в страшних умовах, відома цілому світові. Оскільки ж великий обов'язок ця боротьба накладає на українську еміграцію: цю боротьбу перед вільним політичним світом засвідчити, посилити, використати! А особливо нині, коли для того настав сприятливий момент.

Два слова з приводу цього моменту: ми тридцять літ нарікаємо і взаємно себе обвинувачуємо, що в рр. 1917-18, коли була сприятлива **внутрішня** кон'юнктура для створення Української Держави, тодішні діячі не потрапили використати її в повному обсягові. Не будемо заглиблюватись у розв'язання цієї проблеми, знаємо лише всі, що народ український був тоді національно несвідомий, а інтелігенції-провідників була малесенька жменька. Але ось через 30 літ приходить до нас виключно сприятлива **зовнішня світова кон'юнктура.** Приходить тоді, коли ми маємо сотні тисяч вповні свідомої еміграції і великі кадри провідної інтелігенції. І коли ми нині не використаємо політичної ситуації через те, що не виявимо належної активности, не зуміємо закликати наш загал до жертвенности, тоді справді самі стопроцентно мусітимемо поносити вину. Як відомо, ми, українці, при всяких невдачах любимо нарікати на „обставини" і обвинувачувати „ворогів", одначе, в даному разі це була б лише **наша** вина, **наша** незрілість, **наше** власне політичне банкроцтво.

Україна — речник Центрально-Східньої Европи.

Коли на цім місці ми говоримо про сприятливу для нас міжнародню кон'юнктуру, то так само треба згадати ще про деякі інші важливі політичні можливості, які несе нам доба, а про які тут, за океаном, мало відомо. Маємо на увазі ситуацію, коли Україна, ходом обставин, висувається на ролю **визначного чинника у цілій Центрально - Східній Европі.** Річ в тім, що в межах СССР, крім України, існує, як відомо, ціла низка менших поневолених народів, як білоруси, латиші, естонці, литовці, кавказькі племена і т. д. У своїх визвольних змаганнях вони, природно, групуються навколо України, як найбільшої поневоленої нації, що виявляє до того ж найбільший спротив. Але мало того: також важлива роля намічається для України й серед сателітів, — малих держав, поневолених Москвою, як Польща, Чехія, Словаччина, Румунія, Мадярщина, Болгарія, Югославія, Альбанія. І тут співробітництво України, як більшого і досвідченішого в боротьбі „собрата", є побажане й вітане. Таким чином, при належній активности, Україна може бути одним з головних речників перед світом цілої Центрально-Східньої Европи з кругло 150 мільйонами населення. Яке це мало б значення для України в її боротьбі за суверенність, кожному ясно. Але тут ми знову ж мусимо зазначити, що наш Національний Центр не розпоряджає належними матеріяльними засобами, щоб вповні виконати серед цих союзних народів і держав належну активність і тим самим активізувати боротьбу цілого центрально-східнього простору Европи.

Наше історичне завдання.

Ось, в основних рисах, те головне, що треба сказати про наше сучасне політичне життя у Европі. Сказати ясно і одверто. Сказати прямо й сміливо, бо йде ставка про занадто великі речі, щоб дозволяти собі замовчувати їх. Кошти потрібні великі, але, зрештою, цілком посильні для нашої іміграції, коли всю її — стару і нову — покликати до жертвенности.

Провід у цім історичнім ділі мусять взяти наші старі українсько-американські діячі, а в поміч їм повинні стати також представники нової іміграції. Народ український є патріотичний і жертвенний, отже поза всяким сумнівом, при добрій організації, він масово відгукнеться на заклик про поміч. Оскільки ж час не жде і кожний день дорогий і кожда втрачена нагода є нашою національною втратою, то треба сподіватись, що наші українські організації в Америці й заможніші люди відразу уділять певні кошти, щоби державна справа не забрала й хвилинної перерви.

Бо народ наш на Рідних Землях платить своєю кров'ю, життям і майном; усі нації несуть великі тягарі на захист своєї свободи й державности, отже й українська іміграція не сміє бути виключенням.

Нові іміґранти

Українці, що приїжджають стараннням ЗУАДКомітету кораблем „Дженерал Стюарт" до порту в Ню Йорку, дня 3 вересня:

Лазор Іван, Стефанія, Тадей, Евстахія, Софія, Марія, Роман, Надія, Люба; Ліщинський Петро; Олексюк Осип; Орса Олександер, Наталія, Аля, Галина; Папіз Гілярій, Стефанія, Мирослав, Андрій; Павлик Осип, Анастазія, Володимир, Ярослав, Марія; Патроник Орест; Пилипчук Филимон, Євдокія, Валентина, Михайло, Ярослав; Пишний Петро; Руденко Іван, Матрона, Микола, Ніна; Саляк Іван; Соколенко Ігор, Марія Петро; Стецик Михайло, Любов, Юрій; Свідрак Дмитро, Анна, Богдан; Вареник Микола, Ірина, Антін, Юрій; Вітковський Іван, Марія, Марія; Возняк Григорій, Василь, Володимир, Софія; Антошек Михайло, Катерина, Іванна; Белз Іван, Анна, Ярослав; Біґанський Олекса; Білоус Яків, Олена, Микола, Іван, Татяна, Марія, Надія; Більський Микола, Анна, Євгенія, Анатолій; Бондаренко Єфим, Текля; Чувала Василь, Марія, Ірина; Хорват Дмитро; Чучман Олекса, Анастазія, Ірина; Чуловський Петро, Марія; Даниletич Петро, Анна, Марія, Богдан, Онуфрій; Децик Михайло, Катерина, Ольга; Лакида Анна; Гінда Михайло; Гладчук Ігнат, Марія, Ігнат; Господар Василь; Єдноraз Володислав, Юлія, Ярослав; Кулина Ярослав, Ксеня, Богдан; Лучків Антін, Парасьа, Антін; Клапуняк Гаврило, Анастазія, Василь; Корбак Василь, Марія, Ярослав; Костюк Надія, Катерина, Ярослав; Коваль Олександер; Кравчук Палій; Кшановський Іван, Розалія, Ярослав; Куриляк Петро, Ольга, Орест; Левченко Сергій, Єлисавета, Юрій; Лупуляк Ізидор, Василь, Анастазія, Олена; Литвин Ярослав, Галина, Володимир; Мадараш Михайло, Анастазія, Марія, Роман; Мадилус Степан, Емілія.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Користаймо з Вечірних Освітних Курсів!

Незабаром зачнуться Вечірні Освітні Курси в Ню Йорку, які будуть відбуватись в будинку Академії ОО. Василіян, 710 Іст 9 вулиця.

Про вагу того роду курсів була вже нераз мова, скажемо про них ще й другим разом, а тепер подаємо інформації щодо вписів і різних відділів.

В днях 6, 9, 10, 14 і 16 вересня ц. р. відбудуться вписи учнів між 4—8 год. на науку українознавства, що відбуватиcьме у вівторок, п'ятницю і суботу в пополудневих годинах цілий шкільний рік.

На курсах будуть чотири відділи:

1. для дітей до 11 р. (під проводом кваліфікованого вчителя С. Стецика).

2. для юнацтва до 15 р. (під проводом проф. К. Кисілевського).

3. для тутешньої молоді (під проводом учителя-англіста).

4. півричний матуральний курс під протекторатом УВУ (Українського Вільного Університету) для молоді, що не могла закінчити середньої освіти. Тут навчатимуть кваліфіковані вчителі. Цей курс можна відбути заочно, кореспонденційними засобами та після закінчення скласти іспит перед визначеною комісією в найближчим українським осередку.

Охочі кандидати повинні надіслати на нижче подану адресу: 1) заяву про впис, 2) останній шкільний документ у відписі нотаря, 3) три доляри як частину півричної оплати ($30) за лекції в машинодруках з предметів, вимаганих при кінцевому іспиті. Після цього абсольвенти могтимуть вписатись на правно-економічний або філософічний виділ УВУ в Інституті Заочного Навчання.

Д-р К. Кисілевський
89 Clinton St., 13 Ap.
New York 2, N. Y.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи ви шукаєте.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатися безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшука не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

* * *

ГРУПА — ЛИСТИ ПО:

18892 Кирилюк Марії з с. Теліжинці (Шепетівка) від Петра Кирилюка.

18893 Федорівського Сергія, мистця-маляра, від Алексія Генсуровського.

18894 Романчука Кирила і Лятичевського Юрка з с. Гарлішівка, Маначинської Волості, від односельчанина Стирана Спиридона з с. Миколи.

18895 До Таборових Управ в Німеччині і Австрії. Просимо оголосити, що Загурського Михайла з с. Плугів (Золочів) пошукує його вуйко в Америці Йосиф Бербелицький. Голоситись в ЗУАДКомітеті у Филаделфії.

18896 До Таборових Управ в Німеччині і Австрії. Просимо оголосити, що рідних та знайомих з с. Плугів (Золочів) пошукує Марта Берестецька, голоситись в ЗУАДКомітеті у Филаделфії.

18897 Івана Фалібоцького с. Никифора з с. Житники, Будзовської Волости (Тараща) від Кирила Гайдая.

18898 Шийка Гриця, Миколу і Олексу від Анастазії Одзга з роду Цап.

18899 Андрія Мороза з Ню Йорку від Пелагії Ленцик-Цупер.

18900 До Таборових Управ в Австрії. Просимо оголосити, що Федуняк Ярославу з с. Бушковички (Перемишль), яка в 1948 р. мала жити в таборі Цель ам Цілер, пошукує її вуйко в Америці Лев Фединяк. Голоситись в ЗУАДКомітеті у Филаделфії.

18901 Вітровців з с. Скоморохи (Тернопіль), тіточних братів від Галини Чубко, д. Ігната Соротюка.

18902 До Таборових Рад в Німеччині і Австрії! Просимо оголосити, що для двох осіб з Нижанкович (Перемишль) хоче вислати ашуренс на приїзд до Америки, Пелагія Гавриш. Голоситися в ЗУАДКомітеті у Филаделфії.

18903 Кравчук Анни з с. Підецина (Любачів), Топіра Дмитра з с. Тімці (Любачів), Худзій Дмитра з с. Кутилюв (Любачів) і Кривцуна Миколу з с. Осередок (Чесанів) від Кравчук Казимири.

18904 Рошка Станислава з с. Креців (Перемишль) від доньки Катерини Ткач.

18905 Яськевича Івана з Лопатина (Броди) і Зубрицького Александра з Краківця (Яворів) від Олени з Зубрицьких Білинської.

18906 Штогрин Івана з с. Глибіки (Станиславів) від Михайла Кирила.

Голоситись на адресу:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia, 5, Pa.

НОВА ТЕЛЕВІЗІЙНА ЦЕНТРАЛЯ ДЛЯ СТЕЙТУ НЮ ДЖЕРЗІ.

Райтіон Мануфакчюринг Компані назначила підприємство Д. В. Мей Карпорейшен, 49-53 Едісон Пл. в Нюарку, у стейті Ню Джерзі виключним дистрибютором для стейту Ню Джерзі. Прем'єра з центра телевізії WATV буде передана в днях 7, 8 й 9 вересня. Райтіон Мануфекчюринг Компані звісна з того, що впродовж 26 літ причинилася багато до розвитку радія й електроніків, а підчас минулої війни вона виробляла радарі для кораблів. Централя для телевізії приміщена в Моск Театрі в Нюарку. Представники преси будуть приявні на прем'єрі від год. 2. до 11. пополудні.

ВОЄННІ КОЛЕГІЇ ПРИЙМАЮТЬ ЦИВІЛЬНИХ СТУДЕНТІВ

Вашингтон. — Красва Воєнна Колегія й Промислова Колегія Збройних Сил відкрили вже свої академічні курси на 1949-50 шкільний рік в Форт Леслі. В одній колегії є 114, в другій 121 студентів. Курси замітні тим, що перший раз в історії прийнято до воєнних шкіл цивільних студентів. Ціллю Промислової Колегії є підготовити студентів для важливих завдань як підчас миру так і підчас війни, а саме в команді, в службі головник штабів і в складанні плянів.

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ І СПІВВЛАСНИКОМ ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНОВОГО МАЄТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ.

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

(Продовження зі стор. 2-гої).

Через кілька хвилин з'явився начальник, Кузнєцов, вислухав скарги хворих і грізно заявив:

— Ілюмінатори є — відчиняйте їх і дихайте, а дверей вам не відчиню. Коли ж хто і здохне, завтра здамо його на беріг. А якщо станете ще стукати й галасувати, дам розпорядження вжити зброї...

Тільки ранком відчинилися двері, щоб дати нам сніданок і винести з трюма вісім трупів.

А потім знов та сама історія, майже до самого Красноярська. В Інгарці, Туруханську й Єнисейську, ще знесли на беріг дев'ятнадцять трупів з/к, а решта, тяжко хворі, так чи інакше готувалися стати кандидатами на „визволення".

Так НКВД позбувалось непотрібних інвалідів і безнадійних хворих, із яких не можна вже витиснути ані цента „валюти".

В знайомий нам Красноярський розподіл ми прибули вночі 26 жовтня і, чекаючи ешелону на Канськ, розташувались на двоярусних дерев'яних марах і повалились спати...

(Дальше буде).

ЛИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

О. Б., Трой, Н. Й.: Питаєте, чи в конкурсі на пелерину можуть брати участь теж поза місцеві громадяни. Думаємо, що так, бо в повідомленні не робиться жадних обмежень ані застережень під цим оглядом.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА МОГИЛУ ПОК. М. МУРАШКА.

Сейнт Луіс, Мо. — Тов. Любов, від. 373 У.Н.С. $5 на ЗУАДКомітет у Филаделфії.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ.

На цілі Конгресового Комітету жертвували: Центральний Комітет Українських Організацій міста Сиракюз, Н. Й. $33, які зібрано на прийнятті нових іміґрантів. Разом зібрано $65, з чого $33 вислано на Конгресовий, а $32 на Допомоговий Комітети.

Тов. ім. Івана Франка, від. 266 У. Н. Союзу в Амстердам, Н. Й., відбув з приводу смерти пок. М. Мурашка жалібні збори й члени відділу вшанували память покійного Миколи Мурашка повстанням з місць і хвилинною мовчанкою, та одноголосно ухвалили висасигнувати з каси відділу $25 на Конгресовий Комітет, замість цвітів на могилу покійного.

ПОШУКУВАННЯ

ГОЛОВАТИЙ МИХАЙЛО, за яким пошукує ДП Комісія у Вашингтоні, повинен негайно зголосити свою адресу в ЗУАДКомітеті у Филаделфії. Незголошення адреси матиме поважні наслідки.

З. У. А. Д. Комітет,
P. O. Box 1661, Philadelphia, Pa.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 23. серпня 1949 р. помер у 77. році життя

ІВАН ГУМЕНЕЦЬКИЙ,

довголітний член Тов. Запорозька Січ, від. 283 У. Н. Союзу в Оборн, Н. Й.

Покійний походив з Новосілця, пов. Львів, Галичина. — В. Й. П.!

П. Вілзінски, секр.

Дня 12. серпня 1949 р. помер у 69. році життя

ЮРІЙ ЯРУСЕВИЧ,

член Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 84 У. Н. Союзу в Саутпорт, Конн.

Покійний походив з села Дубно, пов. Ланьцут, Зах. Україна. Не маючи жадної рідні, похороном зайнявся відділ 84.

Похорон відбувся 16. серпня при участи членкиць і членів відділу 84 з галі У. Н. Дому до р.-катол. церкви св. Томаша, а відтак на цвинтар св. Томаша в Фейрфілд, Конн. — В. Й. П.!

П. Дудко, секр.

ТАРЗАН, ч. 2170. Справл підозріває.

Коли мисливці рушили з своїми рушницями, з дерева дався чути свист Джени.

Тікар почув знаний йому зазив і скочив в корчі.

Тарзан завважав, що кігті Тікара прорвали одно путо, яким він був звязаний. Він обернувся, щоб це закрити.

„Богу дякувати, що ми прийшли в час, щоб тебе спасти" — сказав Чедвик.

Зате Справл запитався з підзорливо: „Звідки походив оцей свист?"